

TLM_Lausunto_KEMI_Holstinharju_aurinkovoimala_sijoittamis- ja rakentamislupa_14042026**Päätöksentekijä** Tornionlaakson museon johtaja Kallio-Seppä Titta**Valmistelija** rakennustutkija Ylimartimo Teija**KEMI, HOLSTINHARJUN AURINKOVOIMA-ALUE, SIIJOITTAMIS- JA RAKENTAMIS-LUPAHAKEMUS**

Kemin kaupungin rakennusvalvonta on pyytänyt Tornionlaakson museon lausuntoa Nordi Oy:n sijoittamis- ja rakentamislupahakemuksesta, joka koskee aurinkovoimalan, sähköaseman ja energiavaraston rakentamista Kemin Holstinharjun alueelle. Lausuntopyynnön liitteenä museolle on toimitettu muun muassa poikkeus- ja sijoittamislupahakemus (16.1.2026) ja sen tarkennus (13.2.2026), asemapiirros (1.10.2025), yleiskaavaote, kartta hankealueen ja sähköaseman sijainnista ja tonttikarttoja, hanketta koskeneen neuvottelun muistio (17.6.2025) sekä julkisivupiirroksia aurinkopaneeleista, sähköasemasta ja muuntamosta.

Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo arvioi hanketta arkeologisen kulttuuriperinnön sekä rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman näkökulmasta. Museo on lausunut hanketta koskevasta poikkeamislupahakemuksesta 23.3.2026. Kyseinen poikkeamispäätös ei ole museon tiedossa eikä sitä ollut lupahakemuksen tai lausuntopyynnön liitteenä.

Lupahakemuksen kohteena oleva aurinkovoimahanke

Lupahakemuksen mukaan Nordi Oy hakee sijoittamis- ja rakentamislupaa maa-asenteisen teollisen mittaluokan aurinkovoimalan rakentamiseksi noin 65 ha alueelle. Alue koostuu Holstinharjun suljetusta kaatopaikasta ja sen viereisestä alueesta. Hakemuksen mukaan lisätiedot hankkeesta ovat sen liitteessä olevassa hakemuksessa. Nordi Oy:n lupahakemus koskee kiinteistöjä 240-402-4-75 ja 240-402-42-0, joille sijoitettaisiin aurinkovoimala ja kiinteistöä 240-403-22-178, jolle sijoitettaisiin sähköasema sekä energiavarasto. Suunniteltu aurinkovoimala-alue on kooltaan noin 65 hehtaaria ja sijoittuisi Oulu-Kemi rautatien ja Holstinharjun kiertotalousalueen väliselle alueelle. Voimala alue sijoittuisi osittain entisen kaatopaikan alueelle. Sähköasema ja energiavarasto sijoittuisivat Honkajärventien varteen, noin 3,3 kilometriä voimala-alueesta luoteeseen Fingrid Oyj:n 400 kV voimajohdon viereen, Kittilänjärven pohjoispuolelle. Sähkönsiirron maakaapeli on suunniteltu kulkevan radan vieressä länteen ja kääntyvän pohjoiseen Stora Enso Veitsiluoto Oy:n Veitsiluoto-Kittiläjärvi 110 kV linjan viera.

Aurinkovoimapuiston ja sähköaseman kiinteistöt ovat kaupungin omistuksessa. Siirtolinja kulkee osin yksityisten kiinteistöjen kautta. Lausuntopyynnön mukaan siirtolinjan luvitus käsitellään yleiskaavasta poikkeamisesta erillisenä asiana.

Tornionlaakson museon johtaja

14.04.2026

§ 36/2026

Suunniteltu aurinkovoimala olisi maksimiteholtaan noin 50 MWp:n, joka energiaa vuosittain noin 53 GWh. Lopullinen teho tarkentuu hakemuksen mukaan tarkemmassa suunnitteluvaiheessa, kun lopullinen sijoittelusuunnitelma ja paneelityyppi varmistuu. Alustava arvio toteutettavien paneelien määrästä on noin 75 000 kpl.

Aurinkovoimalan kokonaisuus muodostuu paneeleista, niiden telineistä, step up -muuntajista ja inverttereistä sekä valvomorakennuksesta. Kaiken kaikkiaan alueelle asennetaan arviolta 75 000–90 000 aurinkopaneelia, step up -muuntajia 10–12 kpl ja inverttereitä 100–150 kpl. Määrät tarkentuvat hankkeen edetessä. Huoltotiet aurinkovoimalan alueella sijoittuvat siten, että ne toimivat paitsi huoltoteinä myös pelastusteinä. Step up -muuntajat sijoitetaan huollon helpottamiseksi näiden huoltoteiden varteen. Voimala-alueelta raivataan puusto. Aurinkovoimalan perusrakenteina tullaan käyttämään sekä paalutusta (ruuvi, lyönti) että niin sanottua kelluvaa perustusta.

Sähköaseman ja energiavaraston alueelle rakennetaan noin 108m² (18x6m) kokoisen valvomorakennuksen lisäksi 16 kpl 14,6m²:n akkukontteja (yhteensä 235m²), 8 kpl 11m²:n inverttereitä (yht. 90m²) sekä 4 kpl 26m²:n muuntajia (yht. 105m²) jotka ovat yhteensä 538 m². Sähköaseman rakennukset, muuntamot ja akkukontit ovat suunnitelman mukaan peltipintaisia. Väriyssi suunnitelman mukaan kojeistotilan julkisivut olisivat valkoiset ja kate musta. Suunnitelman mukaan muuntamojen ja akkukonttien väriyssi määräytyy toimittajan suunnitelman mukaan, joka tarkentuu myöhemmin. Tällä hetkellä julkisivuväriyksiset ovat valkoinen ja vaalean harmaa. Lupa-asiakirjojen mukaan aurinkovoimala-alue aidataan verkkoaidalla ja metallisella portilla, mutta niiden tarkkaa mallia tai väriyssiä ei myöskään ole asiakirjoissa tuotu esiin.

Suunnittelutilanne, rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Lausunnossaan poikkeamislupahakemuksesta museo on tuonut esiin rakennetun kulttuuriympäristön kohteiden ja maisema-alueiden sijoittumisen suhteessa suunnittelualueeseen: Lähin *valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö* (RKY2009), joka on osoitettu vaalittavaksi sekä maakunta- että yleiskaavassa on **Pohjanmaan rantatie** (Marostenmäentie), reilut puoli kilometriä suunnittelualueesta etelä-lounaaseen. Merkintään liittyvän maakuntakaavamääräyksen mukaan *Suunnittelussa on turvattava Pohjanmaan rantatien säilyneiden osien kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet*. Marostenmäentie on yksi historiallisen tien parhaiten säilyneistä osuuksista. Pohjanmaan rantatie on osoitettu osayleiskaavassa, mutta merkintään ei liity kaavamääräystä. Muut lähimmät tunnetut rakennetun kulttuuriympäristön tai maisema-alueet sijaitsevat etäämmällä suunnittelualueista.

Hankealue on maankäyttöhistorialtaan metsätalousaluetta. Aurinkovoimala-alueella on myös ojitettua suoaluetta ja itäreunalla 1970-luvulta 2000-luvun alkuun asti käytössä ollut kaatopaikka-alue. Suunnittelualueilla ei tiettävästi ole rakennuskantaa lukuun ottamatta entisen kaatopaikan etelänurkalla olevia rakennelmia 1970-luvulta. Sähkönsiirtoreitillä ei myöskään tiettävästi sijaitse olemassa olevaa rakennuskantaa. Lähimmillään Kittiläntien varrella suunnitellusta sähkönsiirtoreitistä sijaitsee 1900-luvun alun pihapiiri, jonka kohdalla sähkönsiirtokaapeli poikkeaa ilmajohdon vierestä Kittiläntien itäpuolelle.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnitellulla aurinkovoimahankkeen alueella tai sen läheisyydessä ei ole tunnettuja muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäänköksiä. Poikkeus- ja sijoittamislupahakemuksen 16.1.2026 päivätyn liitteen kohdassa "6.2 Hankealueen lähistön maisema, kulttuuriympäristö ja arkeologinen kulttuuriperintö" on selostettu alueen vallitseva tilanne. Siinä lähimmät arkeologiset kohteet on tunnistettu, mutta niitä ei ole kuitenkaan asianmukaisesti nimetty. Lähimmät arkeologiset muinaisjäänökset ovat kiviröykkiö **Lapintuulen risteys** (tunnus muinaisjäänösrekisterissä 240010130), **Vanha Rantatie** (tunnus muinaisjäänösrekisterissä 1000021286) sekä rakkakuoppakohde **Taipaleenkylä** (tunnus muinaisjäänösrekisterissä 240010002) alakohteineen. Jatkossa kohteisiin tulee viitata niiden muinaisjäänösrekisteristä löytyvällä nimellä ja oikeat nimet sekä kohteiden numerotunnukset tulee lisätä tekstiin. Ajantasaisin tieto muinaisjäänöskohteista löytyy Museoviraston ylläpitämästä muinaisjäänösrekisteristä.

Etäisyydet näihin tunnettuihin kohteisiin on myös ilmoitettu virheellisesti. Todellisuudessa kohde **Lapintuulen risteys** sijaitsee noin 700 metrin päässä hankealueen rajalta ja 290 metriä sähkönsiirtoreitiltä. Kohteelta **Vanha Rantatie** matkaa hankealueen rajalle on noin 570 metriä ja kohteen **Taipaleenkylä** alakohteelta **Taipaleenkylä 2** hankealueen rajalle on matkaa noin 720 metriä.

Hankealueen läheisyydessä ei ole juurikaan tehty arkeologisia inventointeja. Hankealueen koillispuolen kiinteistö on inventoitu vuonna 2025, mutta kyseinen inventointi ei yltänyt tälle hankealueelle. Itse hankealueella on inventoitu viimeksi mahdollisesti vuonna 1991 tai sitä ei ole koskaan tehty. Tätä ajantasaisempaa tietoa hankealueen arkeologisesta kulttuuriperinnöstä ole saatavilla.

Osa hankealueesta on entistä kaatopaikka-aluetta ja on erittäin epätodennäköistä, että kaatopaikan täysin muokatulla alueella sijaitisi aiemmin tuntemattomia kiinteitä muinaisjäänköksiä. Kuitenkin loppuosa kiinteistöistä sijaitsee osin muuta ympäristöä korkeammalla alueella, jolla voi olla arkeologista potentiaalia. Tyypillisesti alueen samoilla korkeuksilla oleva arkeologinen kulttuuriperintö koostuu röykkiö- ja latomuskohteista sekä rakkakuoppakohteista ja ne ajoittuvat rautakaudelta keskiajalle. Kivilatomustyyppisiä kohteita on haastavaa havaita laserkeilausaineiston avulla.

Tornionlaakson museo edellyttää koko hankealueen (aurinkovoimalan, sähköaseman, energiavaraston ja maakaapelireitin sekä muun alueen) kulttuuriperinnön inventointia, jotta voidaan saada ajantasainen tieto alueen mahdollisesta arkeologisesta kulttuuriperinnöstä alueidenkäyttölain 9§ mukaisesti. Inventoinnissa tulee ottaa huomioon niin kiinteät muinaisjäänökset, kuin myös mahdollisesti nuoremmat muut kulttuuriperintökohteet sekä muut arkeologiset kohteet.

Alueen laajuuden vuoksi Tornionlaakson museon arkeologi ei voi tehdä inventointia virkatyönä. Arkeologinen inventointi, jonka kustannuksista vastaa hankkeen toteuttaja, tulee tilata muulta arkeologiselta toimijalta. Tämä lausunto tulee toimittaa valitulle inventoinnin tekijälle. Inventoinnin tekijän tulee toimittaa inventointiraportti Tornionlaakson museolle tarkastettavaksi. Tornionlaakson museo voi antaa uuden lausunnon vasta inventointiraportin tarkastamisen

Tornionlaakson museon johtaja

14.04.2026

§ 36/2026

jälkeen. Arkeologisten tutkimusten tulee perustua Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeisiin (2020).

Luettelo arkeologisia kenttätöitä toteuttavista toimijoista löytyy Museoviraston verkkosivuilta:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoiden-tilaaminen>

Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeet:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoiden-laatuohjeet>

Tornionlaakson museon kanta

Tornionlaakson museo ei puolla sijoittamis- ja rakentamisluvan myöntämistä Holstinharjun aurinkovoimahankkeelle. Lupaa ei voi myöntää ennen kuin hankealue ja sähkönsiirtoreittiä koskeva kulttuuriperintöinventointi on toteutettu ja museo on lausunut siitä. Muinaismuistolain (295/2963) 13 § korostaa hanketoimijan vastuuta olla hyvissä ajoin selvillä tunnetuista muinaisjäännöksistä jo hanketta suunniteltaessa. Museo on jo poikkeamislupahakemuksesta antamassaan lausunnossa tuonut esiin inventointitarpeen. Museo voi arvioida tämän hankkeen vaikutukset suhteessa arkeologiseen kulttuuriperintöön vasta inventoinnin toteuttamisen jälkeen, kun museolla on ajantasainen tieto alueen kulttuuriperinnöstä.

Suunnitelmaa tulee täydentää myös vaikutusten arvioinnin osalta. Hankkeen poikkeamislupahakemuksessa tai lausunnolla olevassa sijoittamis- ja rakentamislupahakemuksissa ei ole tunnistettu valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita tai arvioitu hankkeen suhdetta niihin. Näin ollen hankkeen vaikutuksia ei ole arvioitu myöskään suhteessa **Pohjanmaan rantatiehen**. Kulku Holstinharjuntielle ja sitä kautta aurinkovoimala-alueelle on Marostenmäentien kautta. Tämän vuoksi museo on tuonut esiin jo poikkeamislupahakemuksessa antamassaan lausunnossa, että erityisesti mahdolliset voimalan rakentamisen aikaiset vaikutukset historialliseen tielinjaan tulee tunnistaa ja arvioida.

Hakemuksen liitteiden mukaan aurinkovoimalan maisemavaikutus kohdistuu pääsääntöisesti paneelikentän lähiympäristöön, niiden lähivaikutusalueelle ja että visuaaliset maisemavaikutukset ovat syrjäisen sijainnin vuoksi rajallisia. Arvioinnissa tuodaan esiin, että paneelien voidaan olettaa näkyvän eteläpuoliselle junaradalle ja että tulevaisuuden mahdolliset metsähakkuut lähialueilla voivat väliaikaisesti avata enemmänkin näkymiä. Nyt esitetyissä suunnitelmissa ja asemapiirroksissa ei millään tavalla ole huomioitu maisemavaikutusten lieventämistä.

Tornionlaakson museon johtaja

14.04.2026

§ 36/2026

Vaikka aurinkovoimala ja sähköasema sähkövarastokonteineen sijaitsevat metsäalueen keskellä, suunnitelmassa olisi hyvä Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan huomioida mahdollisten maisema- ja näkyvyysvaikutusten lieventäminen. Vaikutuksia voidaan lieventää muun muassa jättämällä ominaisuuksiltaan sopivaa kasvillisuutta voimalan ja sähkön ympärille paloturvallisuus huomioon ottaen. Voimalan ja sähköaseman alueet on syytä rajata riittävän laajaksi tai sijoittaa rakenteet sopivan matkan päähän suunnittelualueen reunoista, jotta edellä mainittu suojakasvillisuus voidaan toteuttaa ja siten minimoida myös mahdollisia muita haitallisia vaikutuksia (melu ym.). Lisäksi alueita ympäröivän aidan sekä akkukonttien ja muiden rakenteiden värityksessä tulisi huomioida niiden sopeutuminen maisemaan. Esimerkiksi nyt suunnitelmassa mainitut valkoiset akkukontit tulevat erottumaan erityisesti kesäaikaan merkittävästi ympäröivästä metsämaisemasta poikkeavina.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut arkeologisen kulttuuriperinnön osalta arkeologi Hanna Puolakka.

Kallio-Seppä Titta
Tornionlaakson museon johtaja

Jakelu

Kemin kaupunki, rakennusvalvonta
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu yksikkö
Lupa- ja valvontavirasto
Kemin historiallinen museo